

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2010. február

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Kiss Miklós (ev. esperes, Mosonmagyaróvár)

A hónap igéje: Mert a szegény nem fogy el a földről, azért parancsolom neked, hogy légy bőkezű az országodban levő nyomorult és szegény testvéredhez. (5Móz 15,11)

A karácsony előtti napokban néztem a televízió egyik hírműsorát, amelyben megdöbbentő képek kíséretében adtak hírt arról, hogy milyen sok rászoruló ember jelent meg egy ételosztásnál. A Blaha Lujza téren állították fel a kon-

dért, és az éhes emberek több száz méter hosszú sorban vártak türelmesen arra, hogy egy tányér meleg étel kerüljön a gyomrukba. A képek drámaiságát még tovább fokozta, hogy a sorban nem pusztán rongyos ruhákba öltözött hajléktalanok álltak, hanem olyan emberek is, akik az egyre jobban elszegényedő polgári középosztályhoz tartoztak. A kopottas, viseltes, de tiszta ruhákba öltöztek között többen szégyellték szegénységüket, és nem vállalták, hogy arcukat mutassa a kamera.

A közelmúlt másik drámai eseménye a világ egyik legszegényebb államában, Haitin történt. Pusztító erejű földrengés döntötte romba a fővárost és környékét. A halottak száma elérte már a százötvenezeret, a sebesültek száma még több, és a hajléktalanná vált emberek száma milliós nagyságrendű lehet. A tudósításokban éhez, nyomorúságos körülmények között élő, segítségért, élelemért és vízért könyörgő embereket látni. A hiány ráadásul agressziót váltott ki a nélkülözőkből. Segélyszállítmányokat és raktárakat támadtak meg

fegyveresek, és mindenfelé fosztogató bandák járnak a környéket. A különböző országokból érkező segélyszervezetek munkatársai állandó életveszélyben látják el feladatukat.

Amerre nézünk, mindenhol szegénységgel és éhez, nélkülöző emberekkel találkozunk. A szegénységet minden kor kitermelte. Hiába teremtett az Isten olyan világot, ami mostani körunkban is bőségesen elláthatna földi

javakkal minden embert, a bűn ezt is tönkretette. A kapzsiság és mohóság az akadálya annak, hogy minden ember egyenlő mértékben részesedjen a föld kincseiből. Amíg egyesek mérhetetlen vagyonokat birtokolnak, addig a többség számára a napi betevő falat megszerzése is komoly gondot jelent. A szegénység ilyen formán meg nem szüntethető, de mindenképpen csillapítható, enyhíthető.

Az öskeresztény gyülekezetekben a szegények és gazdagok ellentéte feloldódott, köszönhetően annak, hogy a gyülekezetek tagjai vagyonszövetségben éltek. Igaz, a motiváció az ő esetükben egészen más volt. Miután az első keresztények meg voltak arról győződve, hogy Krisztus második eljövetele küszöbön áll, így az anyagiak hiábavalóságát hirdelve a tagok javaikat pénzzé tették, és az így befolyt összegből szere-

tetakiókat és szeretetlakomákat (agape) szerveztek. Nem volt közöttük éhez, mindenki szükségletei szerint részesült a közös javakból.

Napjainkban erre a motivációra nem számíthatunk. Ám a segítségre nagy szükség lenne. A szolidaritásnak alapvető erkölcsi normának kellene lenni. Az egoista gondolkodás mellett azonban – amit egyesek tudatosan gerjesztenek – a szolidaritás érzése sok emberből eltűnt. Az ember arra hajlik, hogy csak magára gondoljon. Az áldozathozatal egyáltalán nem természetes. Ez még akkor is igaz, ha egy-egy drámai, megrendítő esemény – mint most a haiti földrengés – el tudja érni azt, hogy szinte az egész világ összefogjon az áldozatokért.

Ahhoz, hogy az emberek valóban együttérzéssel és ténylegesen segítő szándékkal forduljanak az egyre nagyobb számban megjelenő szegények felé, önmagában a szánalom érzése még kevés. Ennél többre van szükség: hitre. Az áldozathozatal a hit próbája. Isten azt akarja, hogy a tehetős segítse a rászorulókat. Ne nézze el a bőségben élő azt, hogy testvére éhez és nélkülöz. Ahogy Jézus sem ment el érzéketlenül a szenvedő mellett, úgy a Jézus követéséből is ennek kell fakadnia.

Isten népe nem csak gazdag emberekből áll. Van szegény és van gazdag egyaránt. Isten mindkettőt ugyanúgy szereti, ezért ez az ige nem választható dologként, hanem kötelezettségként írja elő azt, hogy „légy bőkezű az országodban levő nyomorult és szegény testvéredhez.”

*A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
főbb információi, eseménye*

**A Magyarországi Evangélikus Egyház
Déli Egyházkerülete**

- pályázatot hirdet énekszövegek magyartására -

A Lutheránus Világszövetség következő nagygyűlését 2010-ben Stuttgartban tartja. Az előkészületek során az LVSZ megjelentette a nagygyűlés fő énekét, valamint a világ evangélikusságának közkedvelt és jellegzetes mai énekeit azzal a céllal, hogy ezek az énekek mindannyiunk közös énekeivé váljanak.

Szeretnénk bekapcsolódni a világ evangélikusságának ebbe a lelket és közösséget építő kezdeményezésébe, és Magyarországra is elhozni hét mai evangélikus éneket.

Ezért pályázatot hirdetünk – hangsúlyozottan nemcsak a déli kerületbe tartozók részére – hét énekszöveg fordítására.

Csak olyan szövegeket tudunk befogadni, amelyek megfelelnek a pródiák szabályainak, és alkalmasak a közösségi éneklésre.

A pályázatokat szakértő bizottság fogja elbírálni, és minden ének esetében egy fordítást jutalmaz. Ez összesen hét díjat jelent.

A díjak összege: énekenként nettó 25.000 Ft

A pályázatot annak tudatában írjuk ki, hogy az evangélikus közösség születése óta törekszik arra, hogy minden korban megszólaljanak az Istent dicsérő, igéje megszólító szavára válaszoló énekek. Egy élő közösség minden időben továbbviszi örökölt dallamait, énekeit, és hozzáteszi ezekhez a sajátját, hogy továbbadhassa következő generációknak. Ebbe a tradíció-folyamba hívjuk e pályázattal mindazokat, akik a feladathoz lelket, adottságot és kedvet éreznek.

A pályázat leadási határideje: 2010. március 1.

Módja:

- a déli kerület honlapjáról letölthető a hét ének (<http://del.lutheran.hu>)
- a fordításokat jelígével ellátva kérjük a püspöki hivatalba beküldeni, kizárólag postai úton (1088 Budapest, Puskin u. 12.)
- egy belső, zárt borítékba kérjük elhelyezni a pályázó nevét és címét.

- Győr, 2010. március 6. szombat – Luther-olvasókör

Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom március 6-án, szombaton 10 órakor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Isó Dorottya szervezők

MEGHÍVÓ

Szeretettel hívunk minden testvérünket hagyományos

EGYHÁZKERÜLETI NAPUNKRA,

amelyet a bakonycsernyei evangélikus templomban
(Bakonycsernye, Dózsa Gy. u. 1.)
tartunk **2010. február 27-én** (szombaton).

A részletes programot hetilapunkban, az Evangélikus Életben,
valamint honlapunkon közöljük.

Az ebédlétszám miatt nyomatékosan kérjük testvéreinket, hogy
részvételi szándékukat **legkésőbb február 22-ig** jelezzék
a szokásos módon a győri püspöki hivatalban.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Elnöksége

FELHÍVÁS

*A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Püspöki Hivatala
értesíti a hatéves képzésben részesült,
2008 augusztusa előtt ordinált beosztott lelkészeket, hogy
a 2010. június 10-re tervezett
parókusi alkalmassági vizsgálatra
2010. február 20-ig kell írásban jelentkezni
a püspöki hivatalban
(9001 Győr, Pf. 1639).*

**A püspöki hivatal a jelentkezések beérkezése után
küldi ki az írásbeli feladatok
és szóbeli tételek anyagát.**

**Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri
gyülekezeti tagjainkat és minden
– egyházunk szolgálatát támogató –
adózó állampolgárt, hogy adójuk
egyházak részére felajánlható 1%-át a
Magyarországi Evangélikus Egyház
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2010. március 7-én
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)
Felelős kiadó: Tölli Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 950 példányban
Kapható: a diplomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok

24. A hamu

Egyházkerületünk lapjának februári számát a nagyböjt kezdete környékén veszszük először kézbe. A nyugati kereszténység hagyománya szerint nem a böjti időszakra eső első vasárnap, hanem az előtte lévő szerdával, hamvazószerdával kezdődik a negyven napos nagyböjt. Evangélikus egyházunk számon tartja ezt a napot, ha nem is ünneplő istentisztelettel. A nap neve a római katolikus egyház liturgikus gyakorlatával, a hamvazással kapcsolatos.

A hamu anyagát tekintve az égés egyik végterméke. A lobogó lángnak, az izzó paráznak a halála. Ahol még fával tüzelnek, előbb el kell takarítani, hogy ne fogja el a levegőt az új tűz gyújtásakor. Gyermekeimből emlékezem, hogy édesanyám milyen gondnal törölte le a kemencéből frissen kiszedett kenyér aljáról a netalán rátapadt hamut. Az élet jeléről az élet vége jelét. Arra jó volt a hamu, hogy télen felszórják vele a síkos, csúszós járdát, vagy a hamu felhasználásával készült lúgban szappulják a frissen font kendert és a nehezen mosható vászoneműt.

A hamunak azonban gazdag, biblikus jelképe is van, különösen az Ótestamentumban. Egyszerre jele a mulandóságának és a bűnbánatnak. Ábrahám, „bár csak por és hamu”, könyörög Sodomáért. (1Móz

18,27) Jób gyásza és bűnbánata jeleként hamuba ült. (Jób 2,8) Ézsaiás kérdőre vonja népét, hogy elegendőnek tartják-e a bőjthöz, hogy zsákruhába öltöznek, és hamut szórnak maguk alá. (Ézs 58,5) Jónás megtérésre hívó prédikációjára Ninive királya dísruháját levette hamuba ült. (Jón 3,6) Az ótestamenti nagy engesztelő napon a főpap az áldozati állatok hamujával hintette meg a népet. Volt honnan venni a nagycentki Széchenyi-kripta lejáratainak feliratát: „Voltunk, mint ti, leszel, mint mi, por és hamu.”

Az Újtestamentumban kétszer találkozunk a hamu jelképeivel. „Ha Tiruszban és Szidonban történtek volna ezek a csodák, amelyek bennetek történtek, régen megtértek volna zsákban és hamuban” – feddi Jézus a szavának ellenállókat. (Mt 11,21) A Zsidókhoz írott levélben a hamuval való meghintés már csak negatív előkép Jézus Krisztus megtisztító áldozatához. A „mennyeivel inkább” jelzi a két esemény értékbeli különbségét. (Zsid 9,13–14)

A korai kereszténységben a nyilvánosan vezeklők fejére hintettek hamut. A nyilvános vezeklés megszűntével a hívők homlokára rajzoltak hamuval keresztet. Ez a hagyomány él a katolikus egyház hamvazási rítusában ma is. „Emlékezz, ember, hogy por vagy, és porrá leszel.” Vagy: „Tartsatok

bűnbánatot, és higgyetek az evangéliumban!”

Evangélikus egyházunknak – bár a böjti időszakot hamvazószerdától számítja – nincsen hamvazási rítusa. Meglepődtem, amikor a finn evangélikus egyház hetilapjának, a Kotimaa-nak egyik pár évvel ezelőtti számában egy lila ornátusban lévő evangélikus lelkészt láttam, amint hamu-keresztet rajzol egy hívő homlokára.

A hamvazás tiszteletre méltó, de ideiglenesen viselt jele a bűnbánatnak. Letörlik a hamu-keresztet, hiszen a mi körülményeink között inkább gúnyolódásra alkalmat adó, hivalkodásnak tűnő és talán feszélyező jel lenne, mintsem a bűnbánat, és a kereszt megtérésre hívó üzenetének a jele.

A hamu-kereszt szimbólumára, akár csak a többi keresztény jelre és jelképre is áll az Ótestamentum és az Újtestamentum közös figyelmeztetése: nehogy a jel elváljék a keresztény ember belső magatartásától! A bűnbánat és a megtérés jele nem helyettesítheti a bűnbánatot és a megtérést. A jelet nem vettük át, de tisztelettel és megbecsüléssel gondolunk azokra a keresztény testvéreinkre, akiknek a számára ez a jel bűnbánatra és Krisztus Urunk bűneink büntetését viselő, életünket és halálunkat hordozó irgalmára emlékeztet.

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Egyháztörténeti mozaikok...

Atyáink az ó- és középkorban

A bencés rend alapítója: nursiai Benedek (480 körül – 545)

Az egyháztörténetről nem lehet szólni a szerzetesrendek említése nélkül. Róluk szól a következő „mozaik” Ez az egész egyházat átfogó folyamat korán kezdődött. Már a második századból tudunk egyesekről, akik a világ bűneiből és az egyház elvilágiasodásából igyekeztek kimenekülni, hogy csak Istennel közösségben éljenek. „Krisztus atlétainak”, a görög eremos (puszta) szóból remetéknek nevezték őket, s a későbbi csoportos letelepedésükből születtek a szerzetesrendek. Tagadhatatlan, hogy a hit terjedésén túl a kultúra hordozói is voltak. Más kérdés, hogy „magasabbrendű” életnek tartották a mindennapi, családi és világi élet mellett a pápi rendben és a „laikusok” között.

Benedek az itáliai Nursiában született 480 körül. Fiatal korát Rómában töltötte, ahol akkori egyetemi tanulmányait végezte, és közhivatali szolgálatra készült. Róma még állt, élete „pezsgett”, de a különböző népek, királyok fenyegetései, a bukás árnyai már érezhetőek voltak. Benedek nem jogi tanulmányaival akart szakítani, hanem az akkori „pezsgő” élettel. Szülőföldje hegyeibe vonult vissza, itt egy remete mutatott neki egy barlangot, ahol nemcsak oltalmat

talált, hanem a barlang csendjében egyre inkább az Istennel való közösséget is. Sokáig ez a Romanus nevű remete gondoskodott róla, tőle kapott állatbőrökből való ruhát is, amit az egyiptomi szerzetesek viseltek. Ebben a csendben élte Benedek imádkozó, meditáló életét, de maga mondja el, hogy a bűn és kísértés nem maradt el tőle.

Eleinte a hegyi pásztorok és a vidék földművesei keresték fel, hogy tanácsot, vigasztalást találjanak nála, imádságát kérve. Nemsokára azonban egy környékbeli kolostor szerzetesei keresték fel, s kérték, legyen vezetőjük, „apátjuk”, ahogyan ők mondták. Benedek egy ideig ellenállt a hívásnak, de végül is megígérte, hogy vezetőjük lesz, és velük ment Vicovaróba. A szerzetesek azonban hamar fellázadtak ellene, s mérget keverték borába. Miközben azonban Benedek a kereszt jelével megáldotta poharát, az kiesett kezéből és összetört. Tudta, miről van szó, csak ennyit mondott: „Menjete, testvéreim, keressetek más apátot magatoknak.” Visszavonult magányába.

De egyre inkább érezte, hogy a terjedő szerzetesség reformra szorul. S amikor fiatalok gyűltek köréje, s kérték, legyen vezető-

jük, nem tagadta meg. Monte Cassino magaslátán született meg a Benedek-rend „törzskolostora.” A környéken, később messzebb is egyre több kolostor született. Mindezek a Benedek által írt „regulák”, szabályok alapján éltek. Ez a szabályzat előírta a napi hét alkalommal való összegyülekezést Isten imádatára és az imádságra, éneklésre. De ugyanennek a rendnek volt alapja röviden az „ora et labora” – „imádkozzál és dolgozzál” – jelszó is. A kolostori élethez nemcsak az Istennel való közösség ápolása tartozott, hanem a kemény földművelés és a kultúra őrzése, a tanítás is a betegek ápolása mellett. Így született meg és terjedt el Európában – sokáig egyetlen rendként – az „Ordo Sancti Benedicti” (OSB), régióként kongregációkban egyesülve, majd lassan születtek a többi szerzetesrendek. S amikor később a rendek maguk is érezték a belső bajokat és az újlás szükségét, ezen a renden belül indult el a híres „cluny-i reform”, a rendek elvilágiasodása ellen.

(Folytatás a 4. oldalon.)

